મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- ભગવાનસ્વરૂપ હી હૈ. યે ક્યા ચલતા હૈ? રાંકા સ્વરૂપ નહીં હૈ, આ રોવે એમ. આ શરીરનો રોગ એં..એં.. કર્યા કરે. રામજીભાઈ પાસે અને મારી પાસે કર્યા કરે એમ નહીં, એમ કહતે હૈ. સમજમેં આયા કિ નહીં?

'**श्रमणके मुखसे निकले हुअे अर्थमय...**' અર્થ એમ. પદાર્થ... પદાર્થ... પદાર્થ... પાંચ પદાર્થ. છઓં પદાર્થ ભગવાનકે મુખમેંસે નિકલા હૈ. ઐસા મહામુનિ ઉસકો કહતે હૈં. યહાં મહામુનિ કહા. ઉસકો પરમ મુનિ કહતે હૈં કેવલીકો. વહી પરમમુનિ હૈ. આહા..હા..! ઉસકો પરમાત્મા કહતે હૈ. શક્તિરૂપ પ્રગટ કિયા વહ પરમાત્મા. આ તો વાણી હૈ. વાચ્ય તો વહ પરમાત્મા બતાનેકી .. એ આત્મામેં શક્તિ પ્રગટ કરાનેકો બતાનેકા આશય હૈ.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

ભાદરવા સુદ ૧૨, મંગળવાર, તા. ૦૭-૦૯-૧૯૬૫
ગાથા- ૧૯૯ થી ૨૦૦, પ્રવચન-૨૦૮

આજ દસ લક્ષણીમેં સે આઠવાં દિન હૈ. ત્યાગ ધર્મ-ત્યાગ ધર્મ. મુનિઓંકા ત્યાગ ધર્મ ક્યા હૈ? હૈ તો ત્યાગ ચારિત્રકી નિર્મલ પર્યાય. આત્માકે શુદ્ધ સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ કરકે સ્વભાવકા આશ્રય કરકે રાગકો છોડના ઉસકા નામ ત્યાગ ધર્મ કહતે હૈ.

व्याख्या या क्रियते श्रुतस्य यतये, यद्दीयते पुस्तकं;
स्थानं संयमसाधनादिकमपि, प्रीत्या सदाचारिणा।
स त्यागो वपुरादिनिर्ममतया, नो किंचनास्ते यतेः;
आकिंचन्यमिदं च संसृतिहरो, धर्मः सतां सम्मतः।।१०१।।

આકિંચન થોડું ભેગું લીધું છે. અકિંચન પછી નવવા આયેગા ઉસકા થોડા ભાગ સાથમેં લિયા હૈ. ત્યાગકી વ્યાખ્યા. '**शास्त्रोंका भलीभांति व्याख्यान करना...**' ઉસકો જ્ઞાન દાન કરના. દૂસરેકો જ્ઞાન યથાર્થ સમજાના. ઉસમેં ભી રાગ ઘટતે હૈ ઔર દૂસરે જ્ઞાન સમજ જાયે

તો મેરેસે જ્ઞાનમેં અધિક હો જાયે ઐસા માન ઉસકો નહીં હૈ. સમજમેં આયા? મૈં શાસ્ત્રકા વ્યાખ્યાન કરું તો વહ લોગ સમજ જાયેગા તો મેરેસે અધિક હો જાયેગા. ઐસા અભિમાનકા અંતરમેં ત્યાગ હોકર શાસ્ત્રકા વ્યાખ્યાન સમ્યક્‌પણે, સમ્યક્‌પણે હોં. ભલે પ્રકાર કહા ન? ઐસે તો સબ કરતે હૈ વ્યાખ્યા. વિશેષે જો હૈ ઉસકા સ્વરૂપ છ દ્રવ્યકા, વાસ્તવિક તત્ત્વકા, અધ્યાત્મ તત્ત્વકા ઐસા વ્યાખ્યાન કરના ઉસમેં ભી અપના અંહકાર છૂટતા હૈ અને રાગ ઘટ જાતા હૈ.

ઔર મુનિયોંકો, ધર્માત્માકો પુસ્તકે દેના. શાસ્ત્ર અધ્યાત્મ આદિ પુસ્તક દેના. શાસ્ત્રકા જ્ઞાન સીખ જાયે તો અધિક ધર્મમેં હો તો બડા અચ્છા હૈ. ઐસી ભાવના કરકે અપનેમેં નિર્માનપણા પ્રગટ કરના. દૂસરા સમજ જાયે પુસ્તક વાંચકર (તો વહ આગે બઢ જાયેગા ઐસા નહીં હોના ચાહિયે). એક બાર ઐસા હુઆ થા. એક પુસ્તક ઐસા મિલા તો કોઈ કિસીકો દે નહીં. અગર દૂસરેકો દે તો ઉસકો જ્ઞાન હો જાયેગા. જ્ઞાન હો જાયેગા તો મેરા માન ઘટ જાયેગા. ઐસા ધર્માત્માકો હોતા નહીં. દૂસરા સીખ લો. પુસ્તક સીખો, વાંચો, વિચારો. રાગ ઘટાનેકી બાત શાસ્ત્રમેં હૈ. શાસ્ત્રમેં તો વીતરાગ હોનેકી બાત હૈ. તો પુસ્તકોંમેં વીતરાગ હોનેકી બાત સિખાનેમેં આતી હૈ. વ્યાખ્યાનમેં ભી વહ આતા હૈ. વીતરાગપના સિખાના અને વ્યાખ્યાન કરના વહ રાગકા અભાવ કરનેરૂપ ત્યાગધર્મ કહનેમેં આતા હૈ. સમજમેં આયા?

સ્થાન દેના મુનિયોંકો. રહનેકા સ્થાન. સંયમકે સાધન. સંયમના સાધન આદિ ઉસમેં રાગકા ઘટાના ઔર સ્વભાવકા આશ્રય વિશેષ કરકે મમત્વ, અહંકાર છોડના ઉસકા નામ ત્યાગ કહતે હૈ. '**સાધન પીંછી, કમંડલ આદિ...**' પ્રીતિસે દેના ઐસા શબ્દ પડા હૈ. '**પ્રીત્યા**'. ઐસા નહીં કિ કોઈકા વેઠસે દબાણકે કારણસે ભાઈ દેના પડે ઐસા નહીં. પ્રીતિસે વહ જ્ઞાન સમજે તો ઉનકો અનુકૂલ સાધન હો તો ઉસકા સ્વભાવ તરફ ઝુકાવ વિશેષ હો અપને પુરુષાર્થસે તો ઐસા પ્રીતિસે સબકો મુનિઓંકો ઐસા ત્યાગ કરે. '**સદાચારિયોંકા ઉત્કૃષ્ટ ત્યાગધર્મ હૈ.**' સદાચરણ-સત્ આચરણ નામ સ્વભાવકા સત્ આચરણ કરતે હૈ. શુદ્ધ અખંડ આનંદરૂપી સત્‌સ્વરૂપ ઉસકા જો આચરણ કરનેવાલા હૈ ઉસકા વહ ત્યાગ ધર્મ હૈ. પીછે તો થોડા અકિંચનકા લિયા હૈ.

'**મેરા કુછ ભી નહીં હૈ**' **ઐસા વિચારકર, અત્યંત નિકટ શરીરસે ભી મમતા છોડ દેના, અકિંચન ધર્મ હૈ.**' વહ કલ આયેગા, પણ થોડા સાથમેં લે લિયા હૈ. '**વહ યતિકો હોતા હૈ. વહ સમસ્ત સંસારકા નાશ કરનેવાલા હૈ...**' સ્વભાવમેં રાગકા છૂટ જાના, પરકો ભી રાગસે છૂટનેકા ઉપદેશ કરના, દૂસરેકો રાગ છૂટનેકા જ્ઞાન કરાનેમેં શાસ્ત્ર દેના,સમજમેં આયા? યહ સબ ત્યાગધર્મ, રાગકા અભાવ કરનેકા ત્યાગ ધર્મ કહનેમેં આતા હૈ. '**સમસ્ત શ્રેષ્ઠ પુરુષોંકે દ્વારા આદરણીય હૈ.**' ઐસા ત્યાગધર્મ, ઉત્તમ પુરુષોંસે આદરણીય હૈ. આઠ દિન હુઆ આઠ, દો રહા. અકિંચન અને બ્રહ્મચર્ય.

આપણે યહાં આયા હૈ. કહાં આયા? દેખો, ૧૯૯ ગાથા. અરિહંતકા જ્ઞાન કરાતે હૈ. અરિહંતકા જ્ઞાન કરનેસે અપની પર્યાયમેં અરિહંત જૈસા મિલાન કરનેસે આત્મામેં સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. સમજમેં આયા? અરિહંત '**अनंतचतुष्टय जिसके हों वही जिनदेव है,...**' કલ આયા થા ન? અનંતચતુષ્ટય ઔર દૂસરા ક્યા આયા થા? સ્વચતુષ્ટય. બીજું ન પૂછો, કહે છે. કેમ? પોપટભાઈ! સ્વચતુષ્ટયમેં આત્મા દ્રવ્ય જો હૈ વહ ગુણ નામ ભાવ અને પર્યાય નામ કાળ. એ પર્યાય ઔર ગુણકા પિંડ હૈ વહ દ્રવ્ય હૈ. ઔર ક્ષેત્ર ઉસકી ચૌડાઈ હૈ, કાલ ઉસકી વર્તમાન પ્રગટ અવસ્થા હૈ, ભાવ ઉસકી અનંતગુણરૂપ શક્તિ હૈ. વહ સ્વચતુષ્ટય. યે સ્વચતુષ્ટયમેં અનાદિ જીવકે ભાવમેં, ભાવમેં શક્તિમેં અનંત ચતુષ્ટય પડા હૈ. અરિહંતકો પર્યાયમેં અનંત ચતુષ્ટય પ્રગટ હોતા હૈ. સમજમેં આયા? સ્વચતુષ્ટયમેં અરિહંતકો ભાવમેં ભી સ્વચતુષ્ટય હૈ ઔર કાલમેં ભી (સ્વચતુષ્ટય હૈ). કેમ? પોપટભાઈ! આ તો સાધારણ વાત છે.

અનંત ચતુષ્ટય અનંત સંસારી જીવકો ભાવમેં શક્તિરૂપ હૈ. ઉસકે પર્યાય-કાલમેં નહીં હૈ. સમજમેં આયા? દરેક નિગોદસે લેકર, સબ અભવિ-ભવિ જીવકો ભાવ, દ્રવ્ય તો ગુણ-પર્યાયકા પિંડ, ભાવ શક્તિ, પર્યાય કાળ, ક્ષેત્ર ચૌડાઈ. ઉસમેં દરેક જીવકો ભાવમેં અનંત ચતુષ્ટય-અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત આનંદ, અનંત વીર્ય ઐસા પડા હૈ. સમજમેં આયા? ઐસા અનંત ચતુષ્ટયકા ધરનેવાલા દ્રવ્ય (હૈ) ઐસી અંતરમેં દૃષ્ટિ કરનેસે ઔર અંતરમેં એકાકાર કરનેસે અરિહંતકો સ્વકાલમેં અનંત ચતુષ્ટયકા પ્રગટ હોના હોતા હૈ. સમજમેં આયા? પોપટભાઈ!

મુમુક્ષુ :- સ્વકાળ.

ઉત્તર :- સ્વકાળ એટલે પર્યાય. ભાવમેં તો સબકો અનંત ચતુષ્ટય હૈ હી. પણ વહ પર્યાયમેં પ્રગટ નહીં તો અરિહંતકો અંતરમેં અપના સ્વચતુષ્ટયસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા એકરૂપ વસ્તુ ઉસ પર દૃષ્ટિ કરનેસે, ઉસકો ધ્યેય બનાનેસે, ઉસકા ધ્યાન કરનેસે, અનંત ચતુષ્ટયસ્વરૂપ ઐસા આત્મા ઉસકા ધ્યાન કરનેસે વર્તમાન કાલમેં પર્યાયમેં સ્વચતુષ્ટય પ્રગટ જો સંસારમેં નહીં થા વહ અરિહંતકો પર્યાયમેં પ્રગટ હો જાતા હૈ.

મુમુક્ષુ :- સ્વકાલ

ઉત્તર :- સ્વકાલ હુઆ. ઉસકે વહ સ્વકાલ હુઆ. સમજમેં આયા? વાસ્તવિક દ્રવ્યકા સ્વકાલ હી વહી હૈ. વિપરીત જ્ઞાન ઔર અપૂર્ણ જ્ઞાન આદિ વાસ્તવિક પૂરા સ્વકાલ ઉસકા નહીં. સમજમેં આયા?

આત્મા વસ્તુ ઉસકે અંતરમેં શક્તિ અનંત જ્ઞાન-દર્શન આદિ ભાવ હૈં. ઉસકી પર્યાયમેં વિપરીત જ્ઞાન-દર્શન આદિ વો ખરેખર ઉસકા સ્વકાલ નહીં. શુદ્ધ સ્વકાલ પ્રગટ હોના, કાલ હૈ ઉસકા પણ શુદ્ધ સ્વકાલકા પૂર્ણ પ્રગટ હોના વહ ઉસકા સ્વકાલ હૈ. તો કેવલજ્ઞાનીકો અપને ભાવમેં

જો અનંત ચતુષ્ટય પડા થા ઉસકા અંતરમેં આશ્રય કરકે, અવલંબન કરકે, અસાધારણ જ્ઞાયક સ્વભાવ આદિકા અવલંબન કરકે પર્યાયમેં અનંત ચતુષ્ટય પ્રગટ હુઆ તો ભાવમેં ભી અનંત ચતુષ્ટય હૈ ઉસકો, પર્યાયમેં ભી અનંતચતુષ્ટય હૈ. ઉસકો અરિહંત કહતે હૈ. સમજમેં આયા? આ તો હજી અરિહંતકી વ્યાખ્યા હૈ.

મુમુક્ષુ :- પર્યાયમાં પ્રગટી જાય ત્યારે.

ઉત્તર :- હા, તબ અનંત ચતુષ્ટય ઉસકી પર્યાયમેં આયા. શક્તિકી વ્યક્તતા હુઈ, સામર્થ્યકી પ્રગટતા હુઈ, સ્વભાવકી વર્તમાન પર્યાયમેં સ્ફૂરણા પૂર્ણ હુઈ ત્યારે ઉસકો સ્વચતુષ્ટય પર્યાયમેં હૈ ઐસા કહનેમેં આયા. સમજમેં આયા? હૈ તો પર્યાય અપની. ઔર નીચે ભી અજ્ઞાનીકો જ્ઞાનકી પર્યાય હૈ, પણ હૈ તો અપને સ્વકાલકી. પણ ખરી જ્ઞાનકી પરિણતિ ઉસકો નહીં કહતે હૈ. જ્ઞાનકી ખરેખર પરિણતિ તો સ્વ જ્ઞાનકી પરિણતિ હો, સ્વભાવ સન્મુખ હોકર સમ્યગ્જ્ઞાનકી ધારા પર્યાયમેં સ્વસંવેદનજ્ઞાન આના વહી સ્વકાલ અથવા જ્ઞાનકી પરિણતિ કહનેમેં આતા હૈ. સમજમેં આયા? ઐસી જ્ઞાન પરિણતિ અભવિકો કભી નહીં હોતી. સમજમેં આયા? અને મિથ્યાદષ્ટિ હૈ તબતક ભી ઐસી જ્ઞાન પરિણતિ હોતી નહીં. અને ઐસા ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ સમુદ્ર, અનંત ચતુષ્ટયકા સમુદ્ર ઉસકી અંતરમેં પ્રતીત જ્ઞાન અને સ્થિરતા કરકે પર્યાયમેં સ્વકાલમેં વર્તમાનમેં અનંતચતુષ્ટયકી વ્યક્તતા, પ્રગટતા હોના ઉસકા નામ અરિહંતપદ કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! યે તો અરિહંતપદકી વ્યાખ્યા કરતે હૈ.

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- જીવનમુક્ત કહો જીવનમુક્ત. દેહમુક્ત વહ વિદેહમુક્ત. દેહમુક્ત હો જાયે તો વિદેહમુક્ત સિદ્ધ. વિદેહમુક્ત. યહ જીવનમુક્ત. દેહકા આયુષ્ય હોતે છતે અંદર પૂર્ણ સર્વજ્ઞપદ હો ગયા (વહ) જીવનમુક્ત હૈ. સમજમેં આયા? દેહ છતે, આયુષ્ય છતે અંતરમેં પૂર્ણ સ્વચતુષ્ટય પ્રગટ હો ગયા ઉસકો જીવનમુક્ત કહતે હૈ. પણ ઐસી દશા પ્રગટ હો ઉસકો. વો માટે અરિહંતપદકી વ્યાખ્યા કિયા. હજી અરિહંતપદ ક્યા હૈ ઉસકી ખબર નહીં. સંપ્રદાયમેં હમ પડે હૈં. સમજમેં આયા?

'जो जाणदि अरहंतं' ભગવાનકે આગે દર્શન ક્યા હૈ? બાહરમેં દર્શન હૈ કિ અંદરમેં હૈ? બાહરમેં તો સ્થાપના નિક્ષેપ હૈ. શુભભાવકા નિમિત્ત હૈ. સ્મરણ આતા હૈ તો શુભભાવ હૈ. શુભભાવમેં લક્ષ જાયે વહ પરમાત્મા ઉપર દર્શન કરનેકો જાતા હૈ. અંતર દર્શન ચિદાનંદ ભગવાન દેહદેવળમેં બિરાજમાન હૈ. ઉસકા દર્શન કિયે બિના સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન હોતા નહીં. કહો, સમજમેં આયા?

દેખો, **'वही परममुनि अर्थात् प्रत्यक्ष ज्ञानी है.'** અરિહંતકો હી મહામુનિ કહનેમેં આતા

હૈ. મહામુનિ. મુનયતે ઈતિ મુનિ. જ્ઞાન સબ પ્રગટ હો ગયા. જૈસા શક્તિરૂપ થા ઐસા વ્યક્તરૂપ. ઐસા આત્માકા સ્વભાવ હૈ ઐસી દૃષ્ટિ કરાનેકો યહ બાત કરતે હૈ. સમજમેં આયા? '**ક્યા કરતા સંતા. ઉત્કૃષ્ટ લોકાલોકકા પ્રકાશક જો કેવલજ્ઞાન વહી જિસકે પરમપ્રકાશ હૈ,...**' ભગવાન અરિહંતકો ઓહો..! એક સમયમેં લોકાલોક જગતકી ચીજ ત્રણ કાળ, ત્રણ લોકકી. '**પ્રકાશક જો કેવલજ્ઞાન વહી જિસકે પરમપ્રકાશ હૈ,...**' યહ પરમપ્રકાશક ઉસકા હૈ. સૂર્યકા જેમ કિરણ પ્રકાશ હૈ, કેવલજ્ઞાનકા પરમપ્રકાશ ત્રણ કાળ, ત્રણ લોકસહિત આત્મા અપની પર્યાયમેં દેખનેમેં આવે ઈસકા પરમપ્રકાશ ઉસકો કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી અરિહંતકી પૂર્ણ પર્યાયકી પ્રગટતા મેરી શક્તિમેં હૈ, પ્રગટ કરનેકી તાકાત મેરેમેં હૈ. વહ બાહરસે આતી નહીં. ઐસા અપના દ્રવ્ય સ્વભાવકી પ્રતીત કરના ઔર અલ્પજ્ઞ અને રાગકી પ્રતીત છોડ દેના ઉસકા નામ આત્માકા સમ્યગ્દર્શન—પ્રતીત કહનેમેં આતા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'**લોકાલોકકા પ્રકાશક જો કેવલજ્ઞાન વહી જિસકે પરમપ્રકાશ હૈ, ઉસસે સકલ દ્રવ્ય,...**' ભગવાન અરિહંતકા જ્ઞાન સકલ દ્રવ્ય. દેખો, એકીલા આત્મા એમ નહીં. અનંત દ્રવ્ય, અનંત આત્મા, અનંત પરમાણુઓ જિસકે જ્ઞાનમેં આ જાતા હૈ. આહા..હા..! વસ્તુ હૈ, સકલ અનંત દ્રવ્ય હૈ, નહીં હૈ એમ નહીં. વો સકલ દ્રવ્યકા જ્ઞાન અરિહંતકે કેવલજ્ઞાનકી, એક જીવકી એક પર્યાયમેં આ જાતા હૈ. સમજમેં આયા? સકલ '**ક્ષેત્ર,...**' સકલ ક્ષેત્રકા ક્યા અર્થ? સારા ક્ષેત્ર-અંત નહીં લોકકા-અલોકકા વહ ભી આ જાતા હૈ જ્ઞાનમેં. ક્યોં? પોપટભાઈ! અલોક-અલોક હૈ ન ખાલી? અંત બિનાકા. વહ જ્ઞાનમેં આ જાતા હૈ. ક્યોંકિ વહાં અંત હો ગયા ન જ્ઞાનમેં આનેસે? નહીં હુઆ?

મુમુક્ષુ :- અમાપ... અમાપ... અમાપ...

ઉત્તર :- અમાપ હૈ, (લેકિન) યહાં જ્ઞાન હો ગયા કિ નહીં? યહાં જ્ઞાન હુઆ કિ નહીં? અમાપકા જ્ઞાન હુઆ કિ નહીં? માપ હો ગયા કિ નહીં? અમાપકા અર્થ? અમાપ તો અમાપ હી હૈ. અમાપકા માપ હુઆ. માપકા અર્થ પ્રમાણ હુઆ. પ્ર-માણ. પ્ર-વિશે, માણ-માપ. માપ હો ગયા કિ યહ અમાપ હૈ. ઐસા કેવલજ્ઞાન-જ્ઞાનમેં ક્ષેત્રકા અમાપકા માપ હો જાતા હૈ. અમાપકા માપ હો જાતા હૈ—અમાપકા પ્રમાણ હો જાતા હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઈતની આત્માકી એક પર્યાયકી તાકાત હૈ ઐસા બતાતે હૈ. તેરે સ્વભાવમેં ભરા પડા હૈ ભગવાન ઉસ પર નજર કર. વહાં નજર કરનેકા હૈ અને વહાં આશ્રય કરનેલાયક હૈ. દૂસરે કહીં આશ્રય કરનેલાયક હૈ નહીં.

'**સકલ ક્ષેત્ર,...**' ઓહો..હો..! ઓલા તર્ક ઉઠાવે. '**સકલ કાલ,...**' કોઈ કાળ બાકી રાખે બિના કેવલજ્ઞાનમેં સકલ કાલ ખ્યાલમેં આ જાતા હૈ. અનાદિ તો અનાદિ ખ્યાલમેં આ જાતા

હૈ, અનંત તો અનંત ખ્યાલમેં આ જાતા હૈ. જ્ઞાનકી એક સમયકી પર્યાયમેં આ જાતા હૈ. આહા..હા..! કેવલજ્ઞાન કિસકો કહતે હૈ? અરિહંત કિસકો (કહતે હૈં)? બડી ગડબડી ઉસમેં ઉઠી હૈ ન અભી? '**ભવ,...**' સબ જીવકા ભવ કેલવજ્ઞાનમેં આ ગયા હૈ. ભવ આ ગયા? ઈસ જીવકા યે ભવ... ઈસ જીવકા યે ભવ... ઈસ જીવકા યે ભવ... ઈસ સમય યે ભવ ઐસા કેવલજ્ઞાનકી પર્યાયમેં અનંત જીવકા જહાં જહાં જો ભવ હૈ ઔર ભવ હોગા ઔર ભવ હો ગયે સબ જ્ઞાનમેં આ ગયા હૈ. સમજમેં આયા? કિ જબ ભવ કરેગા તબ જ્ઞાનમેં આયેગા, કેવલજ્ઞાનમેં?

અહીં તો કહતે હૈં કિ કેવલજ્ઞાનકા પરમપ્રકાશમેં સબ ભવ આ જાતા હૈ. સકલ ભવ. વહ સકલ શબ્દ સબમેં લેના. સકલ દ્રવ્ય, સકલ ક્ષેત્ર, સકલ કાલ અને સકલ ભાવ. સમજમેં આયા? સર્વ ભવ. કહા થા ન, ભવિ-અભવિ દેખા, ભવ નહીં. બિચારા ભદ્રિક. ખબર નહીં. ભદ્રિક જ કહેવાયને. વિચાર હી કિયા નહીં કેવલજ્ઞાન કિસકો કહના. ભગવાનને ભવ નહીં દેખા હૈ કહે. કેમકે ભવ દેખે તો પછી પુરુષાર્થ કરનેકા રહતા નહીં. તો ઈતના ભવે જાના પડે ઉસકો. એવી દલીલ કરે છે અત્યારે. એ તો બિચારા ભદ્રિક, પણ ઐસા કોઈ દિ' સુના નહીં ને. આ બફમ થઈ ગયું. ક્યા કહતે હૈ? કેવલજ્ઞાનમેં ભવ, અનંત સર્વકા અનાદિ-અનંત જો જીવકા ભવ હૈ, જહાં જહાં ભવ (હૈ) વહ કેવલજ્ઞાનમેં આ ગયા હૈ.

મુમુક્ષુ :- નોંધ હો ગયી હૈ?

ઉત્તર :- નોંધ હો ગયી હૈ કેવલજ્ઞાનમેં સબ ભવકી અને મોક્ષકી. યે જીવ ઈસ સમયે મોક્ષ જાયેગા કેવલજ્ઞાનમેં નોંધ હૈ. વહ આપણે આ ગયા હૈ પહલે.

મુમુક્ષુ :- ભવની થાય તો મોક્ષની ન થાય?

ઉત્તર :- મોક્ષકી નોંધ હૈ અને ભવકી (નોંધ હૈ). ભવકી નોંધ હૈ તો ક્યા હુઆ? આ ભવકા અભાવ ઈસ સમયમેં હૈ ઉસકી નોંધ નહીં હુઈ? ભારે ગડબડ અત્યારે ચાલી છે. એક કહે કે નહીં, કાળે મોક્ષ જાય એમ નહીં. ભવિષ્યમાં કોઈ એમ કહે આ ક્યો કાળ કહેવાય? હુંડાવસર્પિણી. હુંડાવસર્પિણી ભવિષ્યમેં આયેગા ઉસમેં પહલા તીર્થંકર કૌન હોગા? ઐસા ક્યા શાસ્ત્રમેં હૈ? ઐસા પ્રશ્ન કરતે હૈ.

મુમુક્ષુ :- એમાં નામ લખ્યું છે?

ઉત્તર :- નામકા ક્યા કામ હૈ? જાનતે નહીં હૈ?

મુમુક્ષુ :- પણ નામ હશેને.

ઉત્તર :- પણ નામ કિતને લિખે? એક નિગોદમેં આ કીડીકા જીવ, આ નિગોદમેં ગયા લાવો નામ શાસ્ત્રમેં. ઈતના શાસ્ત્રમેં લાવો એક નામ કે આ કીડી મરકે યહાં નિગોદમેં ગયી.

નામ કિતના દે? સિદ્ધાંત કહ દિયા. સમજમેં આયા? કે કીડી મરકર નિગોદમેં જાતી હૈ, નિગોદસે નિકલકર કીડીમેં આતા હૈ. સિદ્ધાંત કહ દિયા. પછી નામ .. દે કે આ જીવ, આ રાજા મરકર નિગોદમેં ગયા. કામ ક્યા હૈ તેરે? સિદ્ધાંત કહતે હૈ કિ મનુષ્ય ભી નિગોદમેં જાતે હૈ, કીડી ભી નિગોદમેં જાતી હૈ. નિગોદ સમજે? આ લીલ-ફુગ, આલુ-બટાટા, શક્કરકંદ ઉસમેંસે નિકલકર રાજા હોતા હૈ અને રાજા મરકર વહાં જાતે હૈ. સિદ્ધાંત કહ દિયા. પછી નામ ... અનંત નામ દેતે હૈ? યે રાજા મરકર યહાં નિગોદમેં ગયા, કીડી મરકર યહાં ગયી. નામ કિતના કહે? લંબી સ્તુતિ કિતની કરે? સિદ્ધાંત કહ દિયા. ચાર પૈસાકા શેર તો મનકા અઢી રૂપિયા.

મુમુક્ષુ :- કુંચી હૈ.

ઉત્તર :- કુંચી હૈ. ઉસમેં પોણી આડત્રીસ શેરકા ક્યા આયા ઉસમેં? આ ગયા, સુનને. ઉસમેં લિખા નહીં હૈ? વહ તુમ્હારે ક્યા કહતે હૈ? કુંચી કહતે હૈ ગુરુ. ગુરુ. ચાર પૈસેકા સેર મણકા અઢી. મણકા અઢી હોતા હૈ ન? તો એક કુંચી દે દિયા. અમારે યહાં કુંચી કહતે હૈ ઉસકો. તો હવે ઈસમેં સવા પંચાવન શેરકા કિતના વહ લિખા નહીં હૈ. પણ આ ગયા. સવા પંચાવનકા કિતના? કિ સવા પંચાવન આના.

મુમુક્ષુ :- .. તો મિલા લે.

ઉત્તર :- પણ ઉસમેં આ ગયા હૈ. ચંદુભાઈ! પણ એવા બડથોલ જેવા નીકળ્યા છેને કેટલાક. ઉસમેં નામ નહીં હૈ. તો ઓલા કહે કે એમાં નવ ટાંકના કેટલા પૈસા આવ્યું નહિ હોય એમાં. ચાર પૈસે શેર તો મણના અઢી. નવ ટાંક સમજે ન? નવ ટાંક કહતે હૈ ન? છઠાંગ, છઠાંગકા ઉસમેં નહીં આયા. આયા, સુન તો સહી. ચાર પૈસે શેર તો પૈસાનું પા શેર. અને અડધા પૈસાનું નવ ટાંક, છ ટાંક જે તમારે કહતે હૈ. દાખલા કિતના દેના? કુંચી દે દિયા. ચોવીસ દંડકમેં મનુષ્ય મરકર ચોવીસમેં ચલે જાતે હૈ. દેવ મરકે દેવ નહીં હોતા, દેવ મરકે નારકી નહીં હોતા, નારકી મરકે નારકી નહીં હોતા, નારકી મરકે દેવ નહીં હોતા. બાકી સબ સબમેં જાતે હૈં. સિદ્ધાંત દે દિયા. હવે નામ કિતના દે શાસ્ત્રકાર? એણે નામ નથી કહ્યું શાસ્ત્રમાં માટે કેવળીએ ભાળ્યું નથી. કેવલીને દેખા નહીં. આહા..હા..! નામ કહાંસે પણ કિતના નામ દે?

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- અનંતા અનંત અને અનંતા અનંતા ભવકા કિતના નામ દે ઉસકો? કુંચી દે દિયા. કુંચી કહા ન? ક્યા કહતે હૈ?

મુમુક્ષુ :- પહચાન કૈસે કરેંગે?

ઉત્તર :- શું કહે છે સમજાણું નહીં કાંઈ.

મુમુક્ષુ :- નામ નહીં દિયા તો પહચાન કૈસે કરે?

ઉત્તર :- પણ નામકા ક્યા કામ હૈ યહાં? નામકા કિસકો કામ હૈ? નામકા કામ હૈ? વહ તો યહ જીવ મરકર યહાં જાતા હૈ ઐસા શાસ્ત્રમેં કેવલજ્ઞાન કહ દિયા.

મુમુક્ષુ :- નામ..

ઉત્તર :- પણ કિતના દે? સંખ્યાતા વર્ષ. ઉસમેં ભાષા સંખ્યાતી. તો અનંત ભાષા નહીં, અસંખ્ય ભાષા નહીં તો કહાંસે આવે? હજી અસંખ્ય ભાષા સ્વર્ગના લોકને અસંખ્ય ભાષા હોય, પલ્યોપમ અને સાગરોપમ. સમજમેં આયા? અસંખ્ય ભાષા, અસંખ્ય વર્ષ હૈ ન? કેવલીકો તો થોડા હી વર્ષ હૈ. મહાવીર ભગવાનકો ૩૦ વર્ષ રહા કેવલજ્ઞાન. હવે ૩૦ વર્ષમેં કિતના શબ્દ નિકાલે?

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- પણ શેના નામ કિતના કહે? આ આત્મા આમ મરકે જાતા હૈ. સિદ્ધાંત કહ દિયા. નામ કિતના? ક્યા અનંત નામ દે શાસ્ત્રમેં? તો શાસ્ત્ર અનંત લિખા જાતા હૈ? અનંત બોલા જાતા હૈ? અનંત કહા જાતા હૈ? અનંત કાલ હૈ? વસ્તુકા એક ન્યાય-નિયમ દે દિયા.

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- પણ કિતના હૈ? જિતની બાત સમજનેકી તાકાત નહીં તો ઓલા અનંતા કહાંસે કહનેમેં આતા હૈ. આ ગયા સબ. એક જીવ મરકર કહાં જાતા હૈ ઐસા સબ ઉસકે જ્ઞાનમેં આ ગયા હૈ. કથન કિતના કરે? વાણી કિતની હૈ? વાણી કિતની બોલે? એક જીવકા અનંત ગુણ હૈ, એક શબ્દસે એક ગુણ કહે તો અનંત કાલ, અનંત કાલ ત્રણ કાળ હો તો ભી અનંત ગુણ એક-એક સમયે એક ગુણ કહે તો પાર નહીં આતે હૈ. ક્યોંકિ ત્રણ કાળ કરતાં આકાશના પ્રદેશ અનંતગુના અને ઉસસે એક જીવકા ગુણ અનંતગુણા હૈ. સમજમેં આયા? ખબર કહાં હૈ ક્યા ચીજ હૈ?

ત્રણ કાળકા સમય... સમય કિસકો કહતે હૈ? આંખ મીંચીને ઉઘાડે ઉસમેં અસંખ્ય ચલા જાતા હૈ. એક સમયમેં એક ગુણ આત્માકા કહે, એક ગુણ, તો ત્રણ કાળના સમયમેં આત્મામેં જિતના ગુણ હૈ ઉસે અનંતવે ભાગે કહ સકતે હૈ. ક્યોંકિ ત્રણ કાળ કરતા અનંતગુણા ગુણ આત્મામેં હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- કોણ કહી શકે? એક સમયે તો... અનંતગુણ હૈ ઐસા બસ. જીવમેં અનંતગુણ હૈ યહ બાત કહ દિયા. સમજ લેને એટલામાં તું. સંખ્યા સબકી ગિનતા હૈ ઐસી? ઘરમેં ભી પાંચ કરોડ હૈ તો એક-એક ગણતે હૈ? એક પાઈ, દો પાઈ, તીન પાઈ, ચાર પાઈ, પાંચ

પાઈ એમ કરતાં-કરતાં કરોડ ગિનતા હોગા? એય..! શેઠ! આ એક પાઈ, આ બે પાઈ, આ ત્રણ પાઈ, આ ચાર પાઈ, આ પાંચ પાઈ એમ કરતે-કરતે કરોડકી ગિનતી કરતા હોગા? એય..! શોભાલાલભાઈ! આ શેઠિયાને પૂછો ભાઈ એને.

મુમુક્ષુ :- અજ્ઞાની કૈસે સમજે?

ઉત્તર :- કિસકી બાત ચલતી હૈ? અજ્ઞાનીકો સમજાનેકી બાત ચલતી હૈ. શબ્દ કૈસે આવે? અજ્ઞાનીકો સમજના હો તો શબ્દ અનંત આતા હૈ કભી? અનંત આત્મા હૈ. બસ, સમજ લિયા. એક આત્મામેં અનંતાનંત ગુણ હૈ બસ ઈતના. ક્યા અક્ષરે અક્ષર કહે? ભાષા કેવલી શું ત્રણ કાળમાં કોઈ કહી શકે નહિ. પ્રશ્ન કરતે હૈ, સમજતે નહીં.

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- ... પણ કોઈ કહ સકે નહીં ત્રણ કાળમેં. કેવલીકા આયુષ્ય ભી છોટા હૈ. આઠ વર્ષમેં કેવલ હો તો દેહસે અનંત કરોડ પૂર્વ તો સંખ્યાતા વર્ષ હૈ અને દ્રવ્ય તો અનંત હૈ. એક-એક ગુણ ઉસસે અનંતગુના હૈં. દ્રવ્યસે ગુણ અનંતગુણા હૈ. જિતના દ્રવ્ય હૈ ઉસસે અનંતગુના ગુણ હૈ એક દ્રવ્યમેં. આહા..હા..! એ તો ઈશારેમેં સમજ જાતા હૈ કિ હા, અનંત કહતે હૈ, અંત બિનાકા ગુણ હૈ બસ ઈતના. ઈતના ન સમજે તો સમજનેકી તાકાત કહાં આયી ઉસમેં? સમજમેં આયા?

સર્વ ભવકો ભગવાન જાનતે હૈ. સકલ ત્રણ કાળ લોકકા અનંત જીવકા ભવ ભગવાનકે જ્ઞાનમેં આ ગયા હૈ. કોઈ ભવ બાકી નહીં. અને સર્વ ભાવ. ભાવમેં આ ગયા કિ નહીં? કાલમેં પર્યાય સબકી જાનતે હૈ, ભાવમેં સબકા ગુણ ભી જાનતે હૈ. ત્રણ કાળ, ત્રણ લોકકા સબ ભાવ ભગવાનકે જ્ઞાનમેં આ ગયા. ઓહો..હો..! કોઈ કભી સમજે નહીં, વિચાર નહીં કરે.

મુમુક્ષુ :- આ માનતા ક્રમબદ્ધ થઈ જાય છે.

ઉત્તર :- ક્રમબદ્ધ હોતા હૈ તો ભલે રહા. તુઝે ક્યા હરકત હૈ?

મુમુક્ષુ :- તો અનેકાંત...

ઉત્તર :- ક્રમબદ્ધ ભી હૈ અને અક્રમ ભી હૈ. પરકી અપેક્ષાસે અક્રમ કહનેમેં આતા હૈ. અક્રમ (યાનિ) પર્યાય નહીં હૈ આઘી-પાછી. આઘી-પાછી ક્યા કહતે હૈ? આગે-પીછે નહીં હોતી હૈ. વહ તો એક સાથમેં ચલતી હૈ એક ધારા.

મુમુક્ષુ :- અનિશ્ચિત.

ઉત્તર :- અનિશ્ચિત-ફિચિત હૈ નહીં. સમજમેં આયા? સબ નિશ્ચિત જ્ઞાનમેં આ ગયા હૈ. સબ નિશ્ચિત હૈ. તુમ નિશ્ચિત કરો તો તેરી દૃષ્ટિ સ્વભાવ ઉપર જાયેગી. સમજમેં આયા? દૂસરા કોઈ ઉસકા ઉપાય હૈ હી નહીં. કભી પણ દરકાર કિયા હી નહીં. અગિયાર અંગ પઢ

ડાલા, નવ પૂર્વ પઢ ડાલા, પણ આ આત્મા માટે વાત કરતે હૈ. આ શાસ્ત્રકાર આત્માકા હિત કરને માટે હિતોપદેશક હૈ. તો હિત કરનેકી બાત કરતે હૈં. સ્વભાવ સન્મુખ જાનેકી બાત કરતે હૈં. વહ બાતકી દરકાર કભી કિયા નહીં. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'**જાના હુઆ પરમપ્રકાશક હૈ.**' દેખો, '**સકલ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભવ, ભાવકો જાના હુઆ પરમપ્રકાશક હૈ.**' ભગવાન! ઐસી પ્રતીત હો જાયે, તબ કુદેવ-કુગુરુ-કુશાસ્ત્રકી શ્રદ્ધા નિકલ જાયે. ઔર એક આત્મા કહતે હૈ કોઈ ઉસકી શ્રદ્ધા નિકલ જાયે, ઔર એક આત્મામેં એક હી ગુણ હૈ ઐસા કહનેવાલેકી શ્રદ્ધા નિકલ જાયે, એકીલા જડ હૈ યે કહનેવાલેકી શ્રદ્ધા નિકલ જાયે. એક આત્મામેં અનંતગુણ હૈ, અનંતા અનંત ગુણ હૈ ઐસે મૈં જાન સકતા હૂં અપની પર્યાયસે. કાર્ય પર્યાયમેં હોતા હૈ તો પર્યાયસે દ્રવ્યમેં લક્ષ કરનેસે અનંતગુણા ગુણ આત્મામેં હૈ ઐસે પર્યાયકા જ્ઞાનમેં આ જાતા હૈ. કેવલીકો આ જાતા હૈ, ઐસે સમ્યગ્જ્ઞાનીકો ભી જ્ઞાનમેં આ જાતા હૈ. અનંતા ગુણ અને અનંતા દ્રવ્ય જ્ઞાનમેં આ જાતા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..! વાસ્તવિક તત્ત્વ અને ઉસકી મહત્તા અને ઉસકા માહાત્મ્ય કભી સુના નહીં, સુના નહીં. આહા..હા..!

દેખો, '**યે કેવલજ્ઞાનાદિ...**' '**અનંતભાવોંકો જાનતે હૈં, ઈસલિયે અનંત હૈં,...**' દેખો, અનંત ભાવોંકો જાનતે હૈ ઈસલિયે અનંત હૈ, એમ. એ માટે '**અનંત હૈં, અવિનશ્વર હૈં, ઈનકા અંત નહીં હૈ, ઐસા જાનના.**' ભગવાનકે જ્ઞાનમેં અંત કહાં? પૂર્ણાનંદ પ્રગટ હો ગયા (વહ) અનંત હૈ. નાશવાન વહ પર્યાય તો નાશ (હોતી) હૈ. ઐસી ને ઐસી પર્યાય સદાકાલ રહેગી. ઐસા અરિહંત એક જીવ ઉસકી પર્યાય ઈતની સામર્થ્યવાલી પ્રગટ, ઐસા જિસકો પ્રતીતમેં આતા હૈ ઉસકો આત્માકી પ્રતીત હો જાતી હૈ. આત્મા ઈતની પર્યાયકી તાકાત રખતા હૈ કિ સર્વકો જાને, તો વહ (તાકાત) મેરી પર્યાયમેં તો હૈ હી નહીં. તો વહ ભી આત્મા હૈ અને મૈં ભી આત્મા હૂં, તો મેરી પર્યાયમેં ઈતના તાકાત ક્યોં નહીં? કિ ઈતની તાકાત કિસમેં હૈ? કિ મેરા જ્ઞાનગુણમેં અંદરમેં હૈ. સબ દ્રવ્ય, સર્વ ક્ષેત્ર, સર્વ કાલ, સર્વ ભવ, સર્વ ભાવકો જાનનેકી તાકાત મેરા ગુણમેં હૈ. ગુણ ઉપર દૃષ્ટિ દેનેસે એટલે ગુણ ઉપર દૃષ્ટિ આપતા દ્રવ્ય ઉપર દૃષ્ટિ હુઈ. દ્રવ્ય ઉપર દૃષ્ટિ દેનેસે પર્યાયમેં સમ્યગ્દર્શનમેં અનંત ગુણ મેરેમેં હૈ ઐસી પ્રતીત આ ગયી. ઉસમેં ઠરનેસે ચારિત્ર હોગા અને ઠરનેસે ચારિત્ર હોકર મેરા કેવલજ્ઞાન હોગા ઐસા પ્રતીત આત્મામેં આ જાતી હૈ. સમજમેં આયા? ભાઈ! આ વાત કાંઈ વાતુંની વાત નથી. અંતર જ્ઞાનકી ક્રિયામેં કરના ઐસી બાત હૈ. સમજમેં આયા? ઓહો..હો..!

'**આગે જિનદેવકે હી અનેક નામ હૈં, ઐસા નિશ્ચય કરતે હૈં—**' ક્યા બતાતે હૈ? કોઈ કહે, ભૈયા! ઉસકો બ્રહ્મા, વિષ્ણુ ઔર દૂસરા કહતા હૈ ઐસા હૈ? કિ ના. યહ જિનદેવકો હી ઉસકા નામ કહનેમેં આતા હૈ. દૂસરા બ્રહ્મા જગતકા કર્તા અને વિષ્ણુ વ્યાપક વહ નહીં.

અરિહંતકી પર્યાય પ્રગટ હુઈ ઉસકો સબ નામ યથાર્થમેં લાગુ પડતા હૈ. દૂસરેકો લાગુ હોતા નહીં. વહ બાત ૨૦૦ ગાથામેં કહતે હૈં.

૩૩૧) જો પરમપ્પઉ પરમ-પઉ હરિ હરુ બંભુ વિ બુદ્ધુ।
પરમ પયાસુ ભણંતિ મુણિ સો જિણ-દેઉ વિસુદ્ધુ।।૨૦૦।।

'**જિસ પરમાત્માકો...**' જિસ પરમાત્મા અરિહંતકી પર્યાયકો '**મુનિ પરમપદ હરિ મહાદેવ બ્રહ્મા બુદ્ધ ઔર પરમપ્રકાશ નામસે કહતે હૈં,...**' મહામુનિયોં, કેવલીયોં ઉનકો હી બુદ્ધ, પરમાત્મા વિષ્ણુ આદિ કહતે હૈં. દૂસરા કોઈ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ હૈ ઐસા હૈ નહીં. સમજમેં આયા? એય..! રતિભાઈ! '**વહ રાગાદિ રહિત શુદ્ધ જિનદેવ હી હૈ, ઉસીકે યે સબ નામ હૈં.**' દેખો, રાગાદિ વિકલ્પ રહિત નિર્વિકલ્પ કેવલજ્ઞાનાદિ પર્યાયકી પ્રગટ જે દશા હુઈ ઉસકો સબ નામ (દિયે જાતે હૈં). હરિ, બુદ્ધ, પરમેશ્વર જો નામ કહો વહ ઉસકા નામ હૈ. ૧૦૦૮ નામ આદિ પુરાણમેં... સમજે? ક્યા? જિનસેન આચાર્ય. એ જિનસેન આચાર્ય. ૧૦૦૮ નામસે બુલાતે હૈ ભગવાનકો. પણ ઈસ પદકો હોં, ઐસા અરિહંત પદકો. દૂસરા કોઈ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશ અને હરિહર ઐસા હૈ હી નહીં. ઐસા પદકો સબ શબ્દ લાગુ હોતા હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- બુદ્ધ. બુદ્ધ એટલે જ્ઞાની.

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- ના, એ નહીં, એ નહીં. એ વાત નહીં. કહતે હૈ ન. બુદ્ધ, આ કેવલીકો બુદ્ધ કહતે હૈં. વહ બુદ્ધ નહીં. વહ તો નામધારી, યહ ભાવધારી. આ બુદ્ધ આત્મા હૈ. અરિહંતકી પર્યાય પ્રગટ હુઈ ઉસકો હી બુદ્ધ કહતે હૈ. વહ બુદ્ધ-બુદ્ધ હૈ નહીં, વહ તો અજ્ઞાની થા. સમજમેં આયા? વહ તો અજ્ઞાની થા. વહ તો ક્ષણિકવાદ માનતા થા. વૈરાગ્ય થા ઈતની (બાત) થી. અસલી તત્ત્વદષ્ટિકા બિલકુલ ભાન નહીં થા. ગૃહીત મિથ્યાદષ્ટિ થા બૌદ્ધ. સમજમેં આયા?

મુમુક્ષુ :- વૈરાગ્ય ભી નહીં...

ઉત્તર :- વૈરાગ્ય ભી કિસકા? યથાર્થ વૈરાગ્ય ભી કિસકો કહતે હૈ? પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પસે રહિત મહાન અસ્તિત્વકી પ્રતીત કરે તો વૈરાગ્ય કહનેમેં આતા હૈ. મહાન પદાર્થ એક-એક ભગવાન પૂર્ણાનંદ અનંતગુણકા ભંડાર. રાગ પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ એક સરખા હૈ ઉસસે હટકર પૂર્ણાનંદકી પ્રતીત કરે તો પ્રતીત સહિતકો વૈરાગી કહનેમેં આતા હૈ. દૂસરેકો યથાર્થ વૈરાગ્ય ભી નહીં. વહ તો બેરાગી હૈ. જરી વાત (ઐસી હૈ). વહ તો બાહરમેં પુણ્ય પ્રકૃતિવાલા રાજા થા અને લોકો ક્ષણિકવાદમેં ચડ ગયે. ઐસા ચલા ગયા. વસ્તુ તદ્દન જૂઠ હૈ. સમજમેં આયા? સમ્યગ્દર્શન

નહીં થા, મિથ્યાદૃષ્ટિ થા વહ તો. યહાં તો ભગવાનકો બુદ્ધ કહતે હૈ. ક્યા ભગવાન? આ અરિહંત કહા. અનંત ચતુષ્ટય પ્રગટ હુઆ. દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-ભવ-ભાવ જ્ઞાનમેં આયા. ઐસી અરિહંત પદવીકો બુદ્ધ કહનમેં આયા. ઉસ બુદ્ધકો બુદ્ધ કહતે હૈ ઐસા નહીં. વહ બુદ્ધ તો અબુધ થા.

મુમુક્ષુ :- .. તો ભગવાન કહતે હૈ.

ઉત્તર :- હા, વહ તો ભગવાન કહતે હૈ. વો નહીં આ. ઈસ ભગવાનકો બુદ્ધ કહતે હૈ, ઈસ ભગવાનકો બુદ્ધ કહતે હૈ. ઐસી પર્યાય પ્રગટ હો ઉસકો બુદ્ધ કહતે હૈ. આહા..હા..! ભારે ગડબડ જગતમાં ભાઈ!

મુમુક્ષુ :- આવા નામ આવે એટલે પછી...

ઉત્તર :- નામ આવે, પણ કહાંસે? નામકા અર્થ ક્યા? કિ પહલે તો કહ દિયા કિ અનંત ચતુષ્ટય જો શક્તિરૂપ થા એક જીવમેં (વહ) પર્યાયમેં પ્રગટ હો ગયા ઉસકો યહાં અરિહંત, સિદ્ધ, બુદ્ધ આદિ કહનેમેં આતા હૈ. ઐસી બાત હૈ. સમજમેં આયા?

ભાવાર્થ :- કહતે હૈં, દેખો. '**પ્રત્યક્ષજ્ઞાની ઉસે પરમાનંદ જ્ઞાનાદિ ગુણોંકા આધાર હોનેસે પરમપદ કહતે હૈં.**' દેખો, ભાષા પહલી. ઉસકો પરમપદ કહતે હૈ, પરમપદ. કિસકો? અરિહંતકો. અરિહંતકી પર્યાય જિસકો પ્રગટ હુઈ ઉસકો મહામુનિ પરમપદ કહતે હૈ. ક્યોંકિ પરમપદ નામ જો સ્વભાવમેં પૂર્ણ પદ થા વહ વ્યક્તરૂપ પૂરી પર્યાય હો ગયી, ઉસમેં રહનેવાલા અરિહંત માટે ઉસકો પરમપદ કહતે હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..! જુઓ, ભાષા ક્યા હૈ દેખો, '**પ્રત્યક્ષજ્ઞાની...**' કેવલજ્ઞાની '**ઉસે...**' ઉસે એટલે? '**પરમાનંદ જ્ઞાનાદિ ગુણોંકા આધાર હોનેસે...**' કોણ? કેવલજ્ઞાની. કેવલજ્ઞાની ભગવાન પર્યાયમેં અનંતજ્ઞાન, અનંતદર્શન, અનંતઆનંદ સબ પ્રગટ હો ગયા. ઐસી પર્યાયકા ગુણકા આધાર દ્રવ્ય હૈ તો ઉસકા આધાર હોનેસે ઉસકે આત્માકો પરમપદ કહનેમેં આતા હૈ. પરમપદ કોઈ દૂસરી ચીજ નહીં, ભગવાન અરિહંતકો છોડકર. સમજમેં આયા?

'**પ્રત્યક્ષજ્ઞાની...**' કેવલજ્ઞાની, ત્રિકાલ જ્ઞાની ભગવાન, સંતો ઉસે '**પરમાનંદ જ્ઞાનાદિ ગુણોંકા આધાર...**' પરમ આનંદ, પરમ જ્ઞાન, પરમ દર્શન, પરમ વીર્ય, પરમ સ્વચ્છતા, પરમ પ્રભુતા વગેરે અનંતગુણકી પર્યાયકા આધાર યહ દ્રવ્ય હૈ. ઉસ કારણસે ભગવાન પરમેશ્વર અરિહંતકો હી પરમપદ કહતે હૈ. દૂસરાકો પરમપદ કહતે નહીં. કોઈ કહે કિ વૈકુંઠમાં કોઈ દૂસરા હોગા, પરમેશ્વર હોગા, ઉસકે પાસ જાના હૈ. વહ કુછ હૈ નહીં. સબ ગપ્પા મારા હૈ. સમજમેં આયા?

મુમુક્ષુ :- અનેકાંતકી પરિભાષામેં તો...

ઉત્તર :- ના, અનેકાંત વહ જૂઠ અનેકાંત હૈ. એ વાત સાચી છે, કહતે હૈ ઐસા. મિથ્યા અનેકાંત હૈ. ઐસા હોવે? ઉસમેં ધર્મ હો ઉસકા નામ અસ્તિ અને પરસે નહીં ઉસકા નામ

નાસ્તિ. નહીં હૈ ઉસકા કહાંસે આયા? અનેકાંત કહે. સબ ભગવાન હૈ, સબ ભગવાન લગા દો. કહતે હૈ વહ ઈસુ, મહાવીર, ગાંધી સબ સરખા થા. ઐસા ઉપદેશ કરતે હૈ તુમ્હારે. આ તો શેઠને ઘરે નાખી અમે. તમારે રજનીશ ઐસા કહતે હૈ. કહાં તુમકો ભી ભાન હૈ.

... કહા થા વહાં. વહ ક્યા તુમ્હારે? વહ ચોપડી લઈને નહીં આયા થા? કોક આયા થા. દાઢીવાળા ધોળા. વહ રજનીશકી ચોપડી લઈને આયા થા. ત્યાં આયા થા મલ્હારગઢ નહીં? દેખા થા? એક આયા થા. મેરે પાસ આયા થા ચોપડી (લેકર). કીધું એ ચોપડી જૂઠી હૈ. એક આયા થા. ભાઈ! શોભાલાલભાઈ! નહિ તમને ખબર હોય. એક રૂપાળો હતો રૂપાળો. કાંઈક નામ હતું. ભોજન કરતે થે ન. સાથમાં બૈઠે થે. આમ માણસ નરમ થા. નરમ થા. બૈઠે થે. ભોજન વખતે બૈઠે થે. વહ રૂપાળા થા અને દાઢી થી. ચોપડી લેકર આયે. પઢો આપ. કહા, હમ ઐસા કૂચા નહીં વાંચતે. શોભાલાલ! અહીં તો ભાઈ અમારે ચોખ્ખી વાત. અહીંયાં માખણ નહીં હૈ. ઐસા કુચાકી બાત હમ નહીં વાંચતે કીધું. ડાલચંદજી પૈસા દેતે હૈ. કોઈ પુસ્તક કોઈ એવું હોયને પહલે દેતે થે. એમ કહતે થે ખરા. પાંચ હજાર, દશ હજાર બનાઓ. પૈસાવાળા માણસ જાઓ. ઝેરમેં પડતા હૈ કિ અમૃતમેં કહાં ખબર હૈ ઉસકો. એય..! શેઠ! પિછાન કરની પડેગી. નાના શેઠને ઉત્સાહ છે. યે માર્ગ ઐસા એક હી હૈ, દૂસરા કોઈ માર્ગ હૈ હી નહીં. દૂસરા કોઈ કહે તો તીન કાલમેં સુનને લાયક હૈ નહીં. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

દેખોને, '**प्रत्यक्षज्ञानी उसे परमानंद ज्ञानादि गुणोंका आधार होनेसे परमपद कहते हैं.**' દૂસરા કોઈ પરમપદ હૈ નહીં. એક હી આત્મા અપની પૂર્ણ પર્યાયકા પ્રગટ કરનેવાલા અરિહંત ભગવાન, જીવનમુક્ત દશા વહી એક પરમપદ હૈ. એક આત્મા. દૂસરા કોઈ પરમપદ કહે ઐસા હૈ હી નહીં. સમજમેં આયા? તત્ત્વકી ખબર બિના કહાં પોષણ હોતા હૈ ઉસકી ખબર નહીં પડતી. શેઠ! બરાબર હૈ કિ નહીં? ખબર ન પડે. તારણસ્વામી ભી બહુત કહતે હૈ. આપણે બહુત ગાથા નિકાલી થી. સર્વજ્ઞ ભગવાનને દેખા ઐસા એક માર્ગ સચ્ચા હૈ. સર્વજ્ઞસે દૂસરા કહતે હૈ વહ સબ બાત જૂઠી હૈ. ગાથાઓ બતાયી થી, વો કારણસે બતાયી થી.

સર્વજ્ઞ પરમાત્મા જિસકો એક સમયમેં તીન કાલ, તીન લોકકા જ્ઞાન (હુઆ), એક વ્યક્તિકો હોં. ઉસે વ્યક્તિને જો કહી તીન કાલ, તીન લોકકી બાત, અનંત દ્રવ્ય આદિ ઉસકી બાત એક સત્ય હૈ, બાકી કોઈકી બાત સત્ય હૈ નહીં. વહ તારણસ્વામીમેં બહુત ગાથા આતી હૈં. ગાથા બતાયી થી, ગાથા બતાયી થી. સબ વ્યાખ્યાનમેં આ ગયી હૈ.

મુમુક્ષુ :- ઉસકો છિપાના ચોરી હૈ.

ઉત્તર :- ચોરી હૈ. હાં વહી આયી થી બાત. સર્વજ્ઞકી બાત છુપાના, વો ચોર હૈ. એમ કહતે હૈ. તારણસ્વામી હોં. ... યથાર્થ હૈ. ત્યાં તો નિગોદમેં ગચ્છઈ એમ કહતે હૈ બારંબાર.

તત્ત્વ સર્વજ્ઞ પરમાત્માને અનંત આત્મા, અનંત ગુણ, અનંતી પર્યાય જૈસા દેખા ઉસકો તુમ ઢાંક દેતે હૈ, ચોર હૈ. ચલે જાયેગા નિગોદમેં. સમજમેં આયા? વહ તો બરાબર હૈ, વીર્યકા જોર હૈ.

યહાં કહતે હૈ.. પણ જ્ઞાન ન મળે અને વાડામાં પડ્યા. જય ભગવાન! પછી ખબર ન મળે કાંઈ. ઐસે ન ચલે. વીતરાગ માર્ગકી પિછાન કરની ચાહિયે. ત્રણ લોકકા નાથ સર્વજ્ઞદેવ પરમેશ્વર બિરાજમાન હૈ. અનંત હો ગયા, અનંત હોગા, સંખ્યાત બિરાજતે હૈં. અનંત સિદ્ધ બિરાજતે હૈં સબ કેવલજ્ઞાની. ઈસકે પીછે સિદ્ધકી બાત લેગા. સિદ્ધ ભી સર્વદર્શી ત્રિકાલ સ્વભાવકો જાનતે હૈ. અરિહંત જાનતે હૈ સિદ્ધ હો ગયા પછી ચલા ગયા જ્ઞાન ઐસા નહીં. વહ સબ બાત પીછે કહેંગેં.

કહતે હૈ કિ, '**વહી વિષ્ણુ હૈ,...**' કૌન? જો આત્મામેં અનંત ગુણ કહા અનંતચતુષ્ટય ઉસકી પર્યાયમેં ધ્યાન કરકે પ્રગટ કિયા વહી વિષ્ણુ હૈ. વિષ્ણુ દૂસરા કોઈ નહીં કિ જગતકા કર્તા બનાનેવાલા-ફનાનેવાલા કોઈ વિષ્ણુ હૈ નહીં. વિષ્ણુકા અર્થ ક્યા? વ્યાપક. '**સબમેં વ્યાપક ઐસા જિનદેવ દેવાધિદેવ પરમાત્મા અનેક નામોંસે ગાયા જાતા હૈ.**' કારણ કે સબ જ્ઞાન હો ગયા ન ઉસમેં? કેવલજ્ઞાનમેં લોકાલોકકા જ્ઞાન હો ગયા તો ઉસ અપેક્ષાસે વ્યાપક કહનેમેં આયા. વ્યાપક. જ્ઞાનમેં ત્રણ કાળ, ત્રણ લોક દેખનેમેં આયા, ભગવાનકા જ્ઞાન ઉસ અપેક્ષાસે વ્યાપક કહનેમેં આયા. જ્ઞાની કહીં લોકાલોકમેં ચલા નહીં જાતા. સમજમેં આયા? આહા..હા..! નામસે ઠગ જાતે હૈ લોગ.

મુમુક્ષુ :- વિનય વિષ્ણુ કહે.

ઉત્તર :- વિનય વિષ્ણુ કહે. નારાયણ? નારાયણ કહે છે નારાયણ. જીવ નારાયણ થઈ ગયો લ્યો ધૂળ. અહીં તો ભગવાન આત્મા શક્તિમેં નારાયણરૂપ હૈ, પરમાત્મરૂપ હૈ, પરમેશ્વરરૂપ હૈ, અરિહંતપદરૂપ હૈ, સિદ્ધપદરૂપ હૈ અંદર સ્વભાવમેં. ઉસકી અંતરમેં દૃષ્ટિ અને ધ્યાન કરનેસે પર્યાયમેં પ્રગટ હુઆ ઉસકો હી વિષ્ણુ કહનેમેં આતા હૈ. દૂસરા કોઈ વિષ્ણુ-બિષ્ણુ હૈ નહીં. સમજમેં આયા?

'**વહી મહાદેવ હૈ,...**' યે શંકર કહતે હૈ ન? વહ નહીં. આ મહાદેવ. મહાદેવ, દેવાધિદેવ. પર્યાયમેં-એક સમયકી પર્યાયમેં પૂર્ણાનંદકી પર્યાયસહિત સબ ગુણ પ્રગટ હો ગયા ઉસકો હી મહાદેવ, દિવ્યશક્તિ પ્રગટ હુઈ તો મહાદેવ (કહતે હૈં). દૂસરેકો મહાદેવ કહતે નહીં. સમજમેં આયા? એય..! રતિભાઈ! તમારે છેને બજારમાં કાંઈક? શું છે? હનુમાન? કોણ છે એક? અંબાજીનું મંદિર છે એક, નયા ગામમાં વચમાં. '**ઉસીકા નામ પરમબ્રહ્મ હૈ,...**' પરમબ્રહ્મ પરમ આનંદરૂપ, વહ અરિહંત ભગવાન જિનેશ્વરદેવ. અપની પર્યાયમેં પૂર્ણ પ્રાપ્તિ કિયા વહી પરમબ્રહ્મ, પરમ

આનંદકા અનુભવ કરનેવાલા, પર્યાયમેં પરમબ્રહ્મ આયા વહી આત્માકો પરમબ્રહ્મ કહતે હૈ. દૂસરા કોઈ પરમબ્રહ્મ વ્યાપક હૈ કિ દૂસરા ઐસા હૈ હી નહીં. વસ્તુમેં ઐસી ચીજ હૈ હી નહીં દૂસરી.

'**सबका ज्ञायक होनेसे बुद्ध है,...**' દેખો, ભગવાન અરિહંતકો હી બુદ્ધ કહતે હૈ. વહ બુદ્ધ તો અજ્ઞાની થા. અહીં તો બે ને બે ચાર જેવી બાત હૈ ભાઈ! ગડબડ ગડબડ કાંઈ ન ચાલે. સમજમેં આયા? '**बुद्ध है,...**' એ તો એક સમકાલીન થા સમકાલીન. બાકી વહ દૃષ્ટિ જુદી, યે દૃષ્ટિ જુદી. વહ સર્વજ્ઞ ભગવાન મહાવીર થા. યે તો ઉસકે વૈરાગ્ય બાહરકા કૃત્રિમ કે ક્ષણિક દૃષ્ટિ હો ગઈ. એકલા ક્ષણિક ઉપર ગયા અને વૈરાગ્ય (હુઆ) એટલે ક્ષણિક દૃષ્ટિ હો ગયી. વસ્તુ દૃષ્ટિ મિથ્યાત્વ. સમજમેં આયા? વહ તો શ્રીમદ્ને લિખા હૈ. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર ઉસકા પુસ્તકમેં. 'બૌદ્ધકી દૃષ્ટિસે દેખો તો તે બૌદ્ધ મોક્ષકો પાયા નહીં હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિમેં વિપરીતતા હૈ.' ૨૭ પ્રશ્ન ગાંધીજીએ પૂછયા હતા. ૨૭. ઉસમેં ઉત્તર દિયા હૈ. સમજમેં આયા? ઓલા માને ખરાને ગાંધીજી કે આમ હશે ને તેમ હશે. નહીં. સમજમેં આયા? અહીં તો તૈયાર છે બધું. .. ભવ છેને.

જુઓ, જુઓ પાનું નીકળ્યું. 'બુદ્ધ પણ મોક્ષ નથી પામ્યા એ શા ઉપરથી આપ કહો છો?' ગાંધીજીએ પ્રશ્ન કર્યો હતો. ગાંધીજીને શ્રીમદ્કો પ્રશ્ન કિયા થા કિ બુદ્ધ ભી મોક્ષ નહીં પાયા વહ કિસ પરસે આપ કહતે હો? એ પ્રશ્ન ૨૦વાં હૈ. ૨૭ પ્રશ્ન હૈ. ૨૭ વર્ષમેં. ઉસકા ૨૭ વર્ષ ચલતે થે શ્રીમદ્કા તબ ૨૭ પ્રશ્ન ગાંધીજીને ઉસકો પૂછા થા. તો કહતે હૈ 'તેના શાસ્ત્રો, સિદ્ધાંતોને આશ્રયે.' બૌદ્ધ મોક્ષ નહીં પાયા (ઐસા) ક્યોં કહતે હો આપ? પૂછા ગાંધીજીને. હમ કહતે હૈં, ઉસકા શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતોકે આશ્રયસે, બુદ્ધના શાસ્ત્રકા આધારે. 'જે પ્રમાણે તેમના શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતો છે તે પ્રમાણે જો તેમનો અભિપ્રાય હોય તો તે અભિપ્રાય પૂર્વાપર વિરોધ પણ દેખાય છે.' પૂર્વાપર વિરોધ પણ દેખાય છે. સમજમેં આયા? આ દેખો, શ્રીમદ્ ૨૭ વર્ષની ઉંમરે (લખે છે). 'અને તે લક્ષણ સંપૂર્ણ જ્ઞાનનું નથી.' પૂર્વાપર વિરોધ તે સંપૂર્ણ જ્ઞાનનું લક્ષણ નહીં. સંપૂર્ણ જ્ઞાન જ્યાં ન હોય ત્યાં સંપૂર્ણ રાગ-દ્વેષ નાશ પામવા સંભવિત નથી. જ્યાં સંપૂર્ણ જ્ઞાન નથી ત્યાં સંપૂર્ણ રાગ-દ્વેષ નાશ થવાને લાયક નથી.

'જ્યાં તેમ હોય ત્યાં સંસારનો સંભવ છે.' જુઓ, ઉતરતા જાય છે આમ. પહેલું એમ કહ્યું એના શાસ્ત્રને આધારે અને એ અભિપ્રાય તેનો પૂર્વાપર વિરોધ દેખાય છે. લક્ષણ સંપૂર્ણ જ્ઞાનનું એમાં ન હોય, વિરુદ્ધ પૂર્વાપર હોય એ સંપૂર્ણ જ્ઞાનનું લક્ષણ ન હોય. સંપૂર્ણ જ્ઞાન ન હોય ત્યાં સંપૂર્ણ રાગ-દ્વેષ નાશ પામવા સંભવિત નથી. જ્યાં તેમના... સમજ્યાને? 'જ્યાં તેમ હોય ત્યાં સંસારનો સંભવ છે. સંપૂર્ણ રાગ-દ્વેષ નાશ નથી ત્યાં સંસાર સંભવ છે. એટલે કેવળ મોક્ષ તેને હોય એમ કહેવું બની શકે એવું નથી. અને તેમના કહેલા શાસ્ત્રમાં જે અભિપ્રાય

છે એ સિવાય બીજો તેમનો અભિપ્રાય હતો તે બીજી રીતે જાણવું તમને કઠણ પડે એવું છે.' કઠણ પડે એવું છે. કારણ કે શાસ્ત્રમાં એમણે કહ્યું એ પ્રમાણે આપણે માનીએ એનો આશય. બીજો વળી આશય ક્યાંથી કાઢીએ? 'તેમ છતાં કહીએ બુદ્ધિનો અભિપ્રાય બીજો તે કારણપૂર્વક કહેવાથી પ્રમાણભૂત ન થાય એમ કાંઈ નથી.' બીજો અભિપ્રાય જો બીજો તમે કહો. શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત સિવાય વિચારીએ, પણ એ સિવાય બીજો અભિપ્રાય એનો છે નહીં. સમજમાં આયા? ૨૭મું વર્ષ અને ૨૦મો પ્રશ્ન.

મુમુક્ષુ :- ક્ષણિકવાદ.

ઉત્તર :- ક્ષણિકવાદ માને. એ પર્યાયકો હી સારા આત્મા માને. એક ક્ષણિકકો હી પૂરા આત્મા માને. આખા અસ્તિત્વકી દૃષ્ટિ હુઈ નહીં. ત્રિકાલ દ્રવ્ય હૈ ઉસકી દૃષ્ટિ નહીં હુઈ. વેદાંતને એકલા આત્મા માના કૂટસ્થ, ઈસને એક ક્ષણિક માના. યહાં તો ત્રિકાલ ધ્રુવ ભી હૈ ઔર ક્ષણિક-ક્ષણિક પરિણમન ભી હૈ. ઐસી સારી વસ્તુ હોકર પૂરા હૈ. એકાંત માનનેવાલા વસ્તુકો સમજતા નહીં. સમજમેં આયા?

'સબમેં વ્યાપક ઐસા જિનદેવ દેવાધિદેવ પરમાત્મા અનેક નામોંસે ગાયા જાતા હૈ. સમસ્ત રાગાદિક દોષકે ન હોનેસે નિર્મલ હૈ,...' અરિહંત ભગવાનકો બિલકુલ રાગાદિ હૈ નહીં, બિલકુલ ઈચ્છા નહીં હૈ. વાણી બોલતે હૈ—આતી હૈ તો ઈચ્છા નહીં હૈ. ઈચ્છાપૂર્વક વાણી ભગવાનકી નહીં હૈ. ભગવાન બોલતે હૈ ન? કૌન બોલતે હૈ? વહ તો વાણી નિકલતી હૈ ઈચ્છા બિના. આહા..હા..! ભારે વાત ભાઈ! એ તો વીતરાગી પિંડ થઈ ગયા, ઉસમેં ઈચ્છા કહાં હૈ? વાણી પરમાણુકી પર્યાય, વાણી સહજ નિકલતી હૈ. **'ઐસા જો અરહંતદેવ વહી પરમાત્મ પરમપદ,...'** બાત પહલસે લિયા. **'પરમપદ, વહી વિષ્ણુ, વહી ઈશ્વર,...'** એ ઈશ્વર. સંપૂર્ણ શક્તિ પ્રગટ હો ગઈ ઉસકા નામ ઈશ્વર. દૂસરા કોઈ ઈશ્વર-બિશ્વર કર્તા હૈ નહીં.

'વહી બ્રહ્મ,...' આનંદ. **'વહી શિવ,...'** એટલે મહાદેવ **'વહી સુગત,...'** એટલે બુદ્ધ, **'વહી જિનેશ્વર ઔર વહી વિશુદ્ધ—ઈત્યાદિ એક હજાર આઠ નામોંસે ગાયા જાતા હૈ.'** લ્યો! સમજમેં આયા? પણ આ અરિહંત કહા ઐસા હો તો. દ્રવ્ય પૂરા, ગુણ પૂરા ઔર પર્યાયમેં પૂરી પ્રગટ દશા હો ગયી. તીનોંમેં જહાં પૂર્ણતા હો ગયી. દ્રવ્ય પૂરા તો હૈ હી, ગુણ પૂરા તો હૈ હી, પર્યાયમેં પૂરા જહાં હુઆ, પૂર્ણ પરમાત્મા, પૂર્ણ ઈશ્વર, પૂર્ણ બ્રહ્મ જો કહો વહ હૈ. ઐસા દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય સર્વજ્ઞ સિવાય તીન કાલમેં દૂસરેમેં હોતા નહીં. સમજમેં આયા? આ તો ખબર વિના જ્યાં ત્યાં માથા ફોડે. કેમ? રતિભાઈ! એય..! મનસુખભાઈ!

મુમુક્ષુ :- .. સમન્વય કરો.

ઉત્તર :- આ સમન્વય કર્યોને. એની પર્યાયમાં લાગુ પડે તે એને કહેવું. બીજાની સાથે ક્યાં સંબંધ છે અહીં? એ નામવાળા છે એને ગુણ આવા હોય આત્મા અરિહંતને એને એ લાગુ પડે. જે નામવાળાને લાગુ પડતા નથી. લાગુ હોતા નહીં હૈ. સમજમેં આયા?

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- ૧૦૦૮ એ કેટલા બોલી શકે? ૧૦૦૮ લિયા હૈ નામ જિનસેન આચાર્યને આદિપુરાણમાં. ઐસા તો પાંચ જણાએ લિયા હૈ. એક હેમચંદ્રાચાર્યને લિયા હૈ શ્વેતાંબરમેં. એક દૂસરા આપણે બનારસીદાસને લિયા હૈ ૧૦૦૮, એક દૂસરા લિયા હૈ દૂસરા. ઐસા પાંચ આતા હૈ. પુસ્તક આતા હૈ, ચોપડી આતી હૈ. પાંચ ૧૦૦૮-૧૦૦૮ ઐસા પાંચ. આપણે પુસ્તક હૈ યહાં. ચોપડી હૈ. સબ દેખા હૈ. સબ વાંચા હૈ સબકા નામ.

મુમુક્ષુ :- વિષ્ણુ સહસ્રનામ

ઉત્તર :- વહ વિષ્ણુ સહસ્રનામ યહાંસે ઉઠાકર ઉસને બનાયા. યે જો અરિહંતકા નામ થા વહ વિષ્ણુ સહસ્રનામ ઉસને બનાયા.

'**नाना रुचिके धारक...**' નાના એટલે અનેક પ્રકારે. વિષ્ણુ શબ્દસે અરિહંતકો પહચાનો, બુદ્ધ શબ્દસે અરિહંતકો પિછાનો, કોઈ જિનેશ્વરસે અરિહંતકો પિછાનો. હૈ તો અરિહંત હૈ હી. અનેક રુચિ કહેતા સંસાર. '**नाना प्रकारके नामोंसे जिनराजको आराधते हैं.**' નામ ગમે તે હો પણ વસ્તુ આ જિનરાજ. '**जिनराजको आराधते हैं.**' સમજમેં આયા? '**ये नाम जिनराजके सिवाय दूसरेके नहीं हैं. ऐसा ही दूसरे ग्रंथोंमें भी कहा है—एक हजार आठ नामों सहित वह मोक्षपुरका स्वामी...**' લ્યો, મોક્ષપુરકા રાજા '**उसकी आराधना सब करते हैं.**' જેટલા સમ્યગ્દૃષ્ટિ જ્ઞાની હૈ એ મોક્ષકા પુરકા સ્વામી એક હજાર આઠ નામોંસે અરિહંત આદિ ઉસકા હી આરાધન કરતે હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ ઉસકા આરાધન કરતે હૈં. દૂસરેકા આરાધન કરતે નહીં. દૂસરા દેવ-દેવલા નામ ધરાવે અન્યમતિમાં અનેક પ્રકાર, કોઈકો સમ્યગ્દૃષ્ટિ માનતે નહીં. સમજમેં આયા?

'**उसके अनंत नाम और अनंत रूप हैं.**' અનંત નામ હૈ. જ્ઞાન ઐસા રૂપ ભી અંદર સ્વરૂપ હૈ. સમજે ન? '**वास्तवमें नामसे रहित है...**' નામ ઉસમેં નહીં હૈ. રૂપસે રહિત હૈ. એ કલ્પનાકા રૂપ ઉસમેં નહીં હૈ. વસ્તુ સ્વરૂપ હૈ. '**ऐसे भगवान देवको हे प्राणियो, तुम आराधो.**' આ પરમાત્મપ્રકાશ યહાં પૂરા હો ગયા ન? ૧૪ ગાથા બાકી હૈ હવે બસ. ઐસા અરિહંત પરમેશ્વર સર્વજ્ઞ પ્રભુ એક સમયમેં પૂર્ણ શક્તિકી વ્યક્તિ હો ગયી. ઐસી શક્તિ તેરેમેં હૈ ઉસકા આરાધન કરો, ઉસકી સેવના કરો, ઉસ સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ લગાઓ તો અરિહંતકી આરાધના કી ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. લોકો તો ક્યાંના ક્યા માથા ફોડતે હૈં. જૈનના નામધારી

એની ખબર નહીં. ક્યાંના ક્યાં કોઈક ચડા દેતે હૈ. ચડી જાય વિકલ ને ફીઠલને. એય..! રતિભાઈ! તમારા બાપ હતાને. ક્યાં ના ક્યાં. વિઠોબા-વિઠોબા. ક્યાંને ક્યાંય પાખંડમાં ચડી ગયેલા. પાખંડ-પાખંડ એકલા. કાંઈ ભાન ન મળે. આહા..હા..! એય..! મનસુખભાઈ! ખબર છે? એમ કરતે થે, ખબર છે. ૮૧માં ગઢડે આવ્યા હતાને બધો સંઘ જ્યારે. શું છે કીધું આ? વિઠોબા-વિઠોબા. વિઠોબા આ આત્મા છે, બાકી બીજો કોઈ નહિ. પણ બેસે નહીં.

'**ઉસપ્રકાર ચૌબીસ દોહોંકે મહાસ્થલમેં પરમાત્મપ્રકાશ શબ્દકે અર્થકી મુખ્યતાસે તીન દોહોંમેં તીસરા અંતરસ્થલ કહા.**' હવે સિદ્ધ સ્વરૂપની વ્યાખ્યા-ગાથા ચલેગી લો.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

ભાદરવા સુદ ૧૩, બુધવાર, તા. ૦૮-૦૯-૧૯૬૫
ગાથા-૨૦૧, પ્રવચન-૨૦૯

દસલક્ષણી પર્વકા-પર્યુષણકા દિન ચલતા હૈ. ઉસમેં નૌંવા દિન આજ હૈ. અકિંચન. ધર્મદૃષ્ટિવંત ધર્માત્માકો ચારિત્રકા પ્રકારમેં એક અકિંચન નામકા ધર્મ ઉસમેં ચારિત્રમેં આતા હૈ. ધર્માત્મા કૈસે વિચાર કરતે હૈ ઔર ધર્માત્મા કૈસા હોતા હૈ વહ બાત કરતે હૈં.

विमोहा मोक्षाय, स्वहितनिरताश्चारूचरिता;
गृहादि त्यक्त्वा ये, विदधति तपस्तेऽपि विरलाः।
तपस्यन्तोऽन्यस्मिन्नपि यमिनि शास्त्रादि ददतः;
सहायाः स्युर्ये ते, जगति यतयो दुर्लभतराः।।१०२।।

ક્યા કહતે હૈ? '**જિનકા સર્વથા મોહ ગલ ગયા હૈ.**' આત્માકે સ્વભાવમેં લીન હોકર જિસકા રાગાદિ ગલ ગયા હૈ, નાશ હુઆ હૈ. ઐસા સંત આત્માકા આરાધન કરનેવાલા '**અપને આત્માકે હિતમેં હી નિરંતર લગે રહતે હૈં,...**' અપના શુદ્ધ સ્વરૂપ પવિત્ર આનંદધામ ઉસમેં હી નિરંતર, હિતમેં-અપને હિતમેં લગે રહતે હૈં. '**ઔર સુંદર ચારિત્રકે ધારણ કરનેવાલે હૈં,...**' નિર્મલ શાંતિ, અરાગી-વીતરાગી પરિણતિરૂપ ચારિત્રકા ધારણ કરનેવાલા સંત મોક્ષકા નજીકકા અધિકારી હૈ. સમજમેં આયા? ગૃહસ્થાશ્રમમેં શ્રાવક ભી અંશમેં ઉસમેં આતા હૈ. પણ